

การบริโภคอย่างพอเพียงและชาญฉลาด

ISERP
Institute for Sufficiency Economy Research and Promotion

สถาบันเพื่อการวิจัยและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

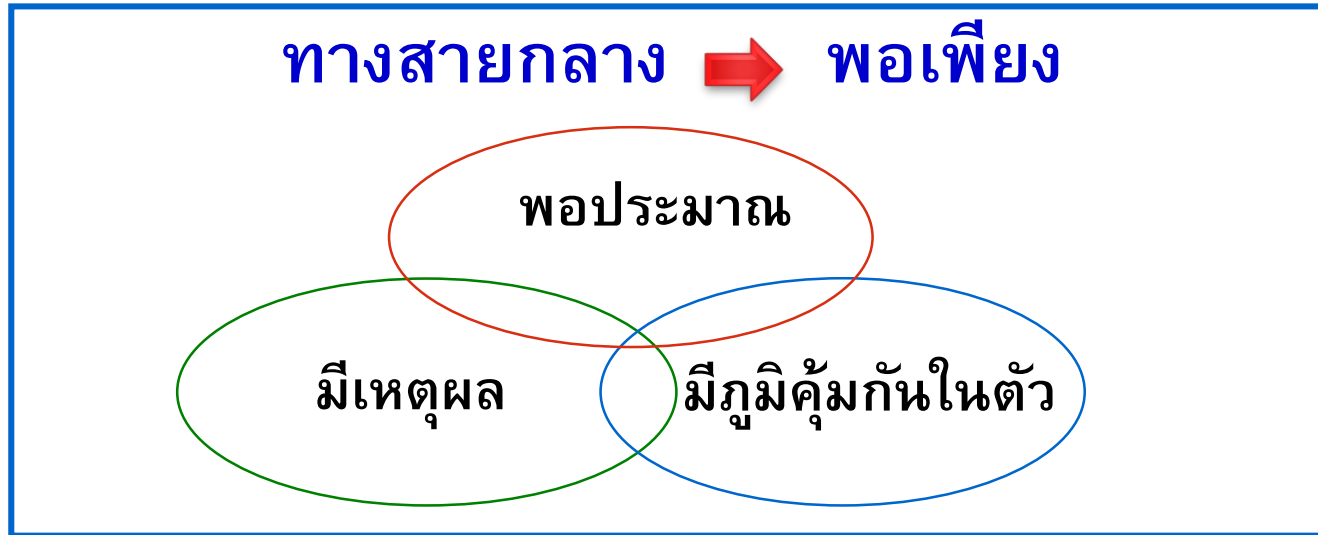
“เศรษฐกิจพอเพียง
เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต
รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน
เปรียบเสมือนเสาเข็ม
ที่ตอกรองรับบ้านเรือน
ตัวอาคารไว้นั่นเอง
สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้
ก็อยู่ที่เสาเข็ม
แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม
และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

ISERP
Institute for Sufficiency Economy Research and Promotion

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้
รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง

เงื่อนไขคุณธรรม
ซื่อสัตย์สุจริต อดทน เพียร มีสติ ปัญญา

เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม

ก้าวหน้า สมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

หลักของความพอประมาณ (พอดี) 5 ประการ

1. พอดีด้านจิตใจ

เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม
นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

2. พอดีด้านสังคม

ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว
และชุมชน

3. พอดีด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบและเกิดความยั่งยืน
สูงสุด

4. พอดีด้านเทคโนโลยี

รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการ
เป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
และพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน

5. พอดีด้านเศรษฐกิจ

เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน
สมควรตามอัตตาภาพและฐานะของตน

หลักของความมีเหตุผล 5 ประการ

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือย ในการดำรงชีวิต

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

4. ไม่หยุดนิ่งที่หาหนทางในชีวิต หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด เลิก สิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวเอง ทำลายผู้อื่น พยายามเพิ่มพูนรักษาความดี ที่มีอยู่ให้งอกงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เงื่อนไข 2 ประการ

สรุปเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

- เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้
- เป็นการพัฒนาตัวเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน
- เป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างคนกับคนในสังคม และคนกับธรรมชาติ

ISERP

Institute for Sufficiency Economy Research and Promotion

การประยุกต์ใช้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเอง เป็นหลัก
การทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง
- พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผล
และการพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ
- การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้น บนพื้นฐานของความสมดุลในแต่
ละสัดส่วน แต่ละระดับ
- ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงจิตใจ และวัฒนธรรม

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ

ด้านจิตใจ	มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตสำนึกที่ดี / เอื้ออาทร ประนีประนอม / นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
ด้านสังคม	ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน / รู้รักสามัคคี / สร้างความเข้มแข็งให้ ครอบครัวและชุมชน
ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
ด้านเทคโนโลยี	รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) / พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิ ปัญญาชาวบ้านเองก่อน / ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก
ด้านเศรษฐกิจ	ลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้/ใช้ชีวิตอย่างพอควร/คิดและวางแผน อย่างรอบคอบ/มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป/การเผื่อทางเลือก สำรอง

คุณลักษณะของกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

- พอเหมาะกับสภาพ/อัตรภาพของตน (ปัจจัยภายใน)
- พอควรกับภูมิสังคม/ (ปัจจัยภายนอก)

(สมดุล)

ความมีเหตุมีผล

- รู้สาเหตุ – ทำไม
- รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
- วิชาการ/กฎหมาย /ความเชื่อ/ประเพณี
- รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ

(รอบรู้/สติ ปัญญา)

มีภูมิคุ้มกันที่ดี

- คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ
- รู้เท่าทันและเตรียมความพร้อม (วางแผน/รอบคอบ/เรียนรู้/พัฒนาตน/จิตสาธารณะ/รักษาสິงแวดล้อม)

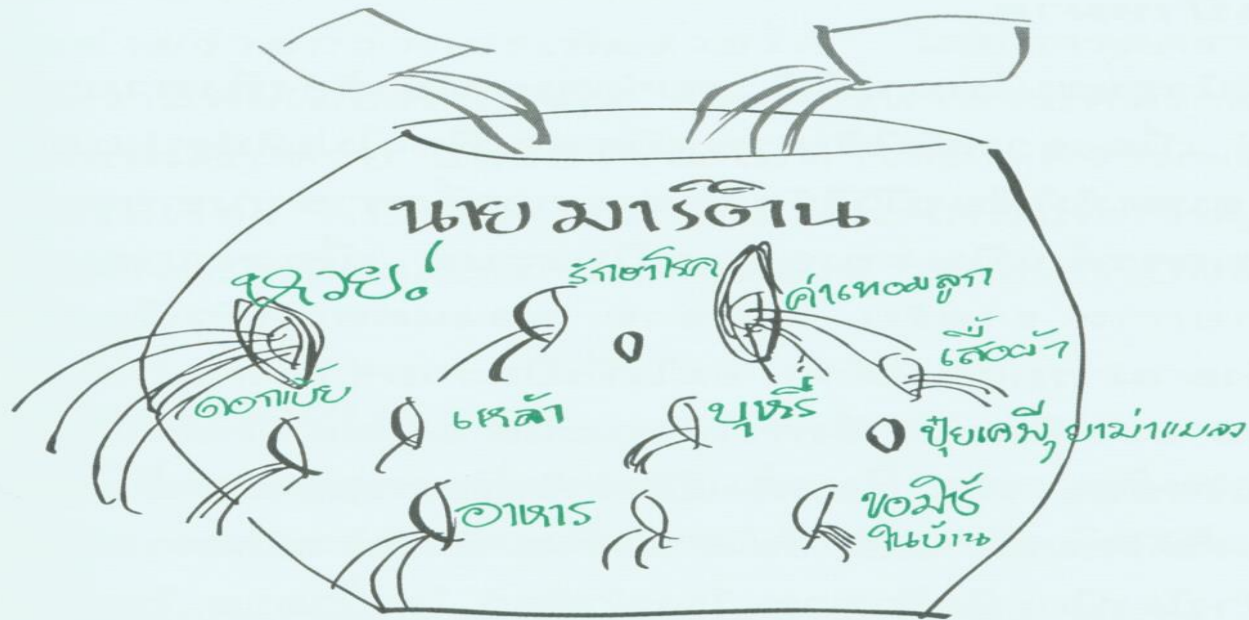
(ไม่ประมาท)

สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นที่ยังของผู้อื่นได้ในที่สุด

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว

แผนภาพที่ ๔-๑

พวกเราจะเลือกหาผ้าใส่ตุ้ม หรือ จะอุดรูรั่วของตุ้มก่อน?

พวกเราจะเลือกหาผ้าใส่ตุ้ม หรือ
จะอุดรูรั่วตุ้ม ก่อน ?

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

- พอประมาณ** : ใช้จ่ายสมดุลกับรายรับ
- มีเหตุมีผล** : ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / มีความจำเป็น / ไม่ใช้
สิ่งของเกินฐานะ / ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า
ประหยัด
- มีภูมิคุ้มกัน** : มีเงินออม / แบ่งปันผู้อื่น / ทำบุญ
- ความรู้คู่คุณธรรม** : ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาในการ
ตัดสินใจและดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เท่า
ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

สรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

- การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เกิดได้หลายด้าน และหลายรูปแบบ **ไม่มีสูตร
สำเร็จ** แต่ละคนจะต้องพิจารณา**ปรับใช้** ตาม
ความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และ
สถานะที่ตนเผชิญอยู่
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้เรา **“ถูก
คิด”** ว่ามีทางเลือกอีกทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิด
ความยั่งยืน มั่นคง และสมดุลในระยะยาว

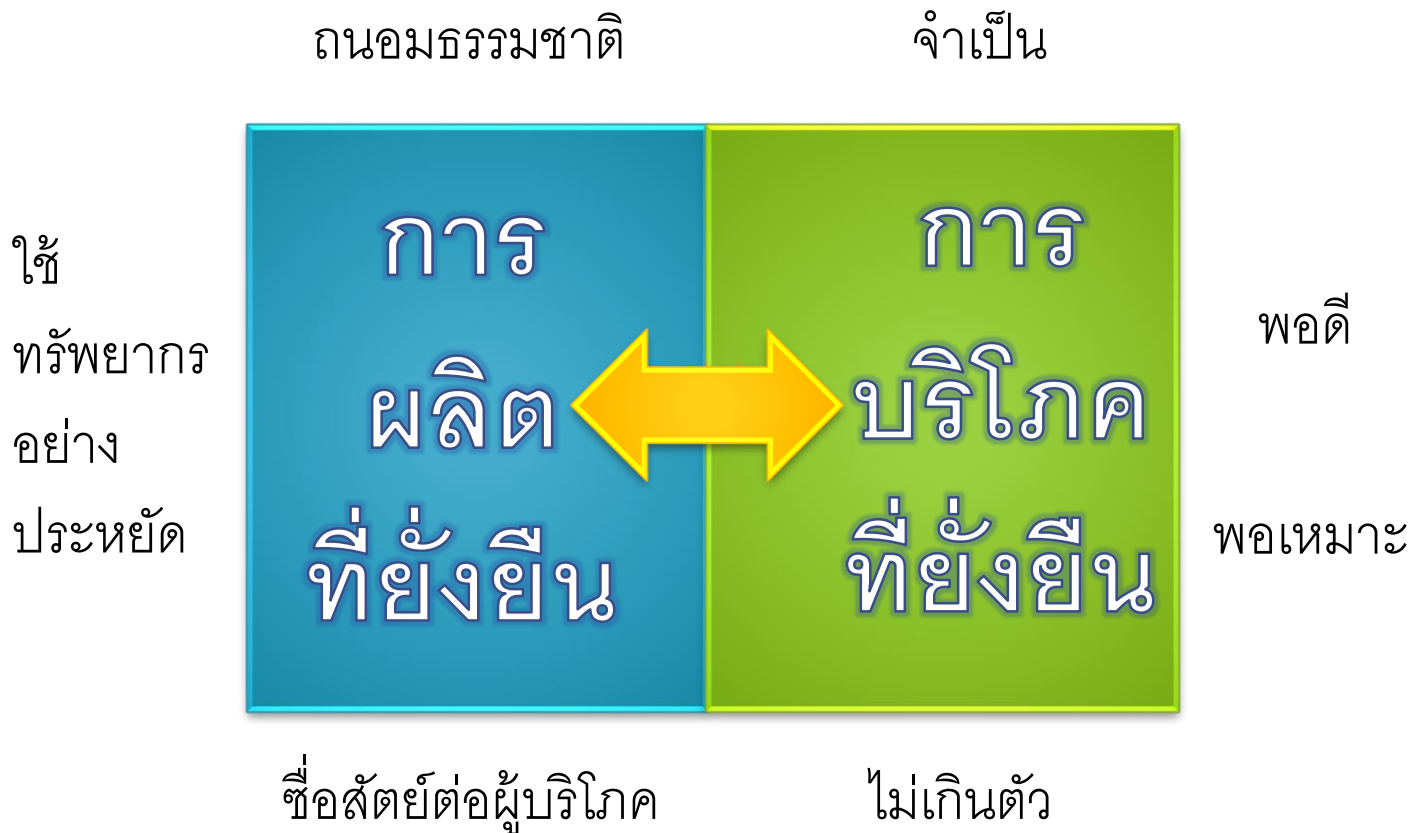
การบริโภคที่ยั่งยืน

“การบริโภคอย่างพอดี พอประมาณ ตามความจำเป็นพื้นฐาน และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยคำนึงถึงการใช้ฐานทรัพยากรและความสามารถที่รองรับได้ของระบบนิเวศ ซึ่งก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสุขในการดำเนินชีวิตที่สามารถพึ่งตนเองได้ มีการแบ่งปันให้กับสังคมรอบข้าง และการรักษาฐานทรัพยากรให้สามารถใช้ในกิจกรรมการผลิตและบริการอย่างต่อเนื่องไปถึงคนรุ่นอนาคต

ที่มา: โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริโภคที่ยั่งยืน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

แนวคิดการบริโภคที่ยั่งยืน

ที่มา: โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริโภคที่ยั่งยืน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

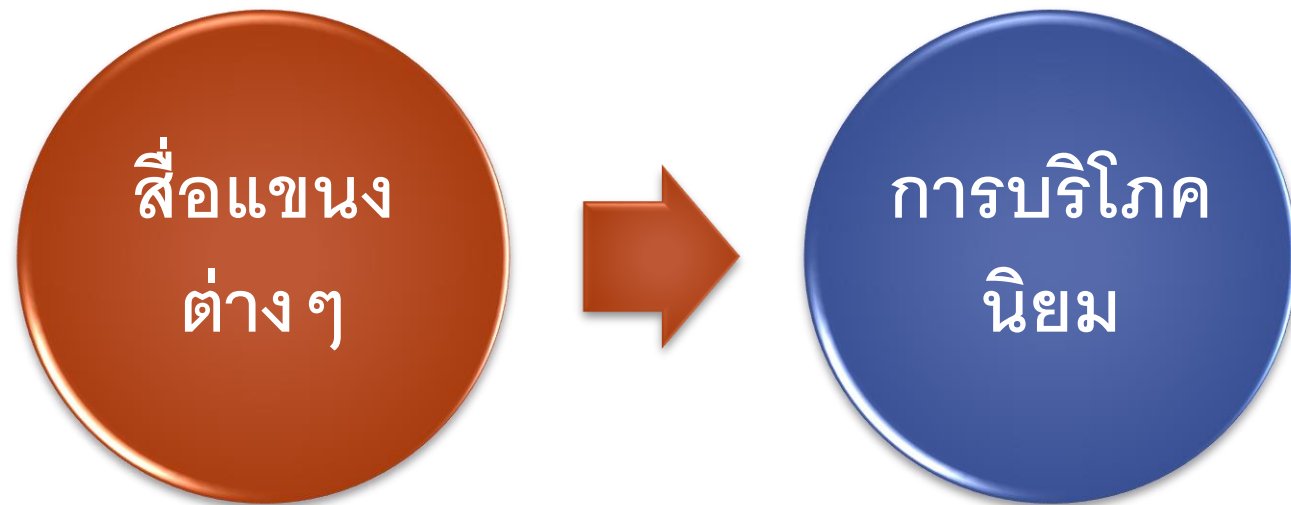
การขับเคลื่อนการบริโภคที่ยั่งยืน

การบริโภคที่ยั่งยืน

ที่มา: โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริโภคที่ยั่งยืน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

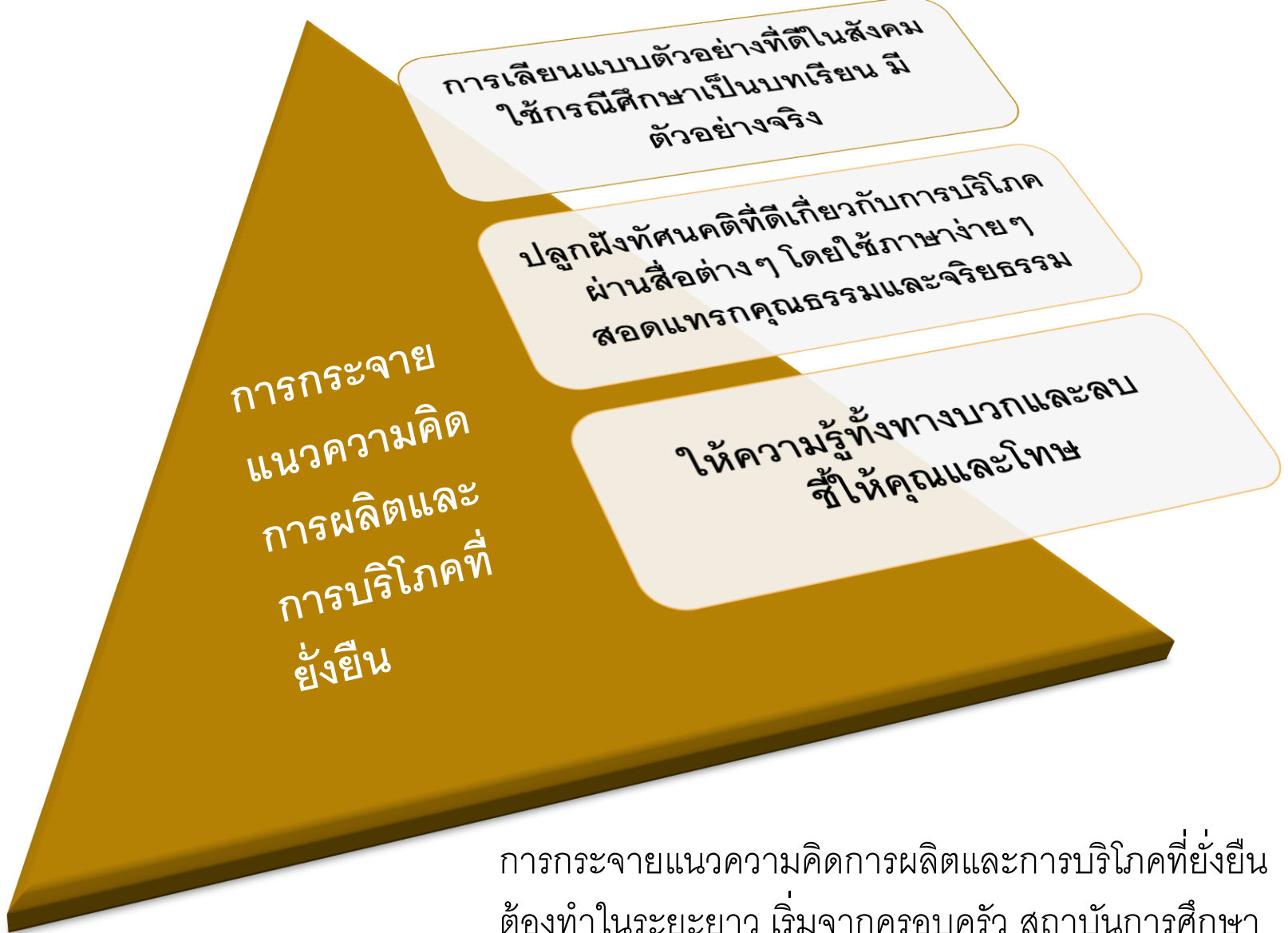
ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการขับเคลื่อน การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ที่มา: โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริโภคนิยมที่ยั่งยืน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด ในการขับเคลื่อน การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และผลกระทบ

การกระจายแนวความคิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
ต้องทำในระยะยาว เริ่มจากครอบครัว สถาบันการศึกษา
ให้เกิดความเข้าใจและลงมือปฏิบัติ โดยรัฐต้องปรับ
แนวคิดไปสู่การส่งเสริมมากกว่าการควบคุมดูแล

ขอบคุณและสวัสดีครับ

ISERP
Institute for Sufficiency Economy Research and Promotion